ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έβδομο τμήμα)
της 4ης Οκτωβρίου 2007 *

Στην υπόθεση C-349/06,

με αντικείμενο αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 234 ΕΚ, που υπέβαλε το Verwaltungsgericht Darmstadt (Γερμανία) με απόφαση της 16ης Αυγούστου 2006, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 21 Αυγούστου 2006, στο πλαίσιο της δίκης

Murat Polat

κατά

Stadt Rüsselsheim,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έβδομο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. Klučka, πρόεδρο τμήματος, J. N. Cunha Rodrigues (εισηγητή) και U. Lõhmus, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: D. Ruiz-Jarabo Colomer
γραμματέας: R. Grass

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον M. Lumma και την C. Schulze-Bahr,

— η Ιταλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τους I. M. Braguglia, επικουρούμενο από την W. Ferrante, avvocato dello Stato,

— η Ολλανδική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την H. Sevenster και, στη συνέχεια, από την C. Wissels,

— η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την E. Ośniecka-Tamecka,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από την V. Jackson,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον V. Kreuschitz,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 59 του προσθέτου πρωτοκόλλου, που υπογράφηκε στις 23 Νοεμβρίου 1970 στις Βρυξέλλες και το οποίο συνάφθηκε, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2760/72 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972 (ΕΕ ειδ. έκδ. 11/002, σ. 149, στο εξής: πρόσθετο πρωτόκολλο), καθώς και των άρθρων 7 και 14 της αποφάσεως 1/80 του Συμβουλίου Συνδέσεως, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την ανάπτυξη της συνδέσεως (στο εξής: απόφαση 1/80). Το Συμβούλιο Συνδέσεως συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, η οποία υπογράφηκε στις 12 Σεπτεμβρίου 1963 στην Άγκυρα, αφενός, από την Τουρκική Δημοκρατία και, αφετέρου, από τα κράτη μέλη της ΕΟΚ και την Κοινότητα και συνάφθηκε, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με την απόφαση 64/732/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 23ης Δεκεμβρίου 1963 (ΕΕ ειδ. έκδ.

11/001, σ. 48). Η εν λόγω αίτηση αφορά επίσης την ερμηνεία του άρθρου 28 της οδηγίας 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ L 158, σ. 77, στο εξής: οδηγία 2004/38).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του M. Polat, Τούρκου υπηκόου, και του Stadt Rüsselsheim σχετικά με διαδικασία απελάσεως από τη γερμανική επικράτεια.

Το νομικό πλαίσιο

Η Συμφωνία Συνδέσεως ΕΟΚ-Τουρκίας

3 Το άρθρο 59 του προσθέτου πρωτοκόλλου είναι διατυπωμένο ως εξής:

«Στους τομείς που καλύπτονται από το παρόν πρωτόκολλο, η Τουρκία δεν μπορεί να απολαύει περισσότερο ευνοϊκής μεταχειρίσεως από εκείνη που υφίσταται μεταξύ των κρατών μελών δυνάμει της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Κοινότητας.»

4 Το άρθρο 7 της αποφάσεως 1/80 ορίζει τα ακόλουθα:

«Τα μέλη της οικογένειας Τούρκου εργαζομένου ενταγμένου στη νόμιμη αγορά εργασίας κράτους μέλους, στα οποία έχει επιτραπεί να ζήσουν μαζί του,

— εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί τρία τουλάχιστον έτη και υπό την επιφύλαξη της αποδοτέας στους εργαζομένους των κρατών μελών της Κοινότητας προτεραιότητας, δικαιούνται να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας·

— εφόσον διαμένουν νομίμως στο κράτος αυτό επί πέντε τουλάχιστον έτη, έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής τους.

Τα τέκνα Τούρκων εργαζομένων που έχουν ολοκληρώσει την επαγγελματική τους κατάρτιση εντός της χώρας υποδοχής μπορούν, ανεξαρτήτως της διαρκείας διαμονής τους στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, να αποδεχθούν οποιαδήποτε προσφορά εργασίας εντός αυτού, υπό τον όρο ότι ο ένας από τους γονείς έχει ασκήσει νόμιμη εργασία επί τρία τουλάχιστον έτη εντός του εν λόγω κράτους μέλους.»

5 Σύμφωνα με το άρθρο 14, παράγραφος 1, της ίδιας αποφάσεως,

«Οι διατάξεις του παρόντος τμήματος εφαρμόζονται υπό την επιφύλαξη των περιορισμών που δικαιολογούνται από λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας και δημοσίας υγείας.»

Η εθνική νομοθεσία

6 Το άρθρο 47, παράγραφος 1, του νόμου περί αλλοδαπών (Ausländergesetz, *BGBl.* 1990 I, σ. 1354) ορίζει τα εξής:

«(1) Ο αλλοδαπός απελαύνεται:

1. οσάκις, έχοντας διαπράξει ένα ή πλείονα ποινικά αδικήματα εκ προθέσεως, καταδικάζεται τελεσιδίκως σε ποινή στερητική της ελευθερίας τουλάχιστον τριών ετών ή σε ειδική για ανήλικους εγκληματίες ποινή ή οσάκις καταδικάζεται τελεσιδίκως λόγω διαπράξεως ποινικών αδικημάτων εκ προθέσεως σε πλείονες ποινές της κατηγορίας αυτής για συνολικό διάστημα τουλάχιστον τριών ετών ή οσάκις έχει διαταχθεί η θέση του υπό παρακολούθηση με την τελευταία τελεσίδικη καταδίκη, ή

2. οσάκις καταδικάζεται τελεσιδίκως σε τουλάχιστον δύο ετών ειδική για ανήλικους εγκληματίες ποινή ή σε στερητική της ελευθερίας ποινή χωρίς αναστολή λόγω διαπράξεως αξιόποινης πράξης εκ προθέσεως κατά την έννοια του νόμου περί ναρκωτικών [...], για διατάραξη της δημοσίας ειρήνης [...] ή για διατάραξη της δημοσίας ειρήνης διαπραχθείσας στο πλαίσιο δημοσίας συγκεντρώσεως [...].»

Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα

7 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο M. Polat, γεννηθείς στις 25 Ιουνίου 1972, εισήλθε στη Γερμανία το 1972, λίγο μετά τη γέννησή του, με σκοπό την οικογενειακή επανένωση με τους διαβιούντες στο γερμανικό έδαφος γονείς του. Ο πατέρας του άσκησε, με διαλείμματα, μισθωτή δραστηριότητα από το 1971 έως το 1991 και, από την 1η Οκτωβρίου 1991, λαμβάνει σύνταξη γήρατος.

8 Ο M. Polat ακολούθησε το σχολικό πρόγραμμα στο κράτος μέλος αυτό και έλαβε απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαιδεύσεως. Από τις 11 Ιουλίου 1988, του έχει χορηγηθεί στη Γερμανία άδεια διαμονής αορίστου χρόνου.

9 Από το 1989 έως το 1992, ο M. Polat εργάστηκε ως μισθωτός στον αερολιμένα της Φρανκφούρτης.

10 Από την 1η Φεβρουαρίου 1996 έως τις 28 Νοεμβρίου 1997, ο M. Polat υπηρέτησε τη στρατιωτική του θητεία στην Τουρκία. Μετά την επιστροφή του στη Γερμανία, εργάστηκε και πάλι ως μισθωτός από το 1998 έως το 2000 και, από το 1998 έως το 2006, κατοικούσε στο διαμέρισμα των γονέων του το οποίο δήλωσε ως κύρια κατοικία του το 2000. Κατά το έτος εκείνο, ενίσχυε με 200 ευρώ μηνιαίως τους γονείς του και πραγματοποιούσε εισόδημα από 400 έως 1 400 μηνιαίως. Από το 2000 και μετά, εισέπραττε επίδομα ανεργίας και εργάστηκε μόνο για σύντομα χρονικά διαστήματα.

11 Ενόσω ήταν ακόμα ανήλικός, ο M. Polat διέπραξε παραβάσεις της νομοθεσίας περί ναρκωτικών, καθώς και κλοπές. Αφού είχε συμπληρώσει το 21ο έτος της ηλικίας του, καταδικάστηκε ποινικώς 18 φορές, κυρίως για κλοπές και παραβάσεις της νομοθεσίας περί ναρκωτικών, αρχικά σε ποινές προστίμου, εννέα φορές κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1994 και 1995, κατόπιν δε και σε ποινές φυλακίσεως με αναστολή, κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ 1998 και 2004.

12 Με έγγραφο της 16ης Ιουλίου 2001, οι εθνικές αρχές του γνωστοποίησαν ότι, λόγω των παραβάσεων που είχε διαπράξει, σχεδίαζαν να διατάξουν την απέλασή του. Ωστόσο, μετά την εισαγωγή του σε θεραπευτικό ίδρυμα, οι αρχές αυτές δεν προχώρησαν στη σχεδιαζόμενη απέλαση.

13 Στη συνέχεια, μετά τις συχνές διακοπές των θεραπειών αποτοξινώσεως και δεδομένου ότι ο M. Polat εξακολουθούσε να επιδεικνύει παραβατική συμπεριφορά, το Amtsgericht Frankfurt am Main και το Amtsgericht Rüsselsheim ανακάλεσαν την αναστολή εκτελέσεως των επιβληθεισών ποινών και ο M. Polat φυλακίστηκε από τις 23 Ιουνίου 2004 έως τις 8 Φεβρουαρίου 2006.

14 Με απόφαση της 14ης Οκτωβρίου 2004, το Stadt Rüsselsheim αποφάσισε την απέλαση του M. Polat από τη γερμανική επικράτεια και διέταξε την άμεση εκτέλεση αυτού του μέτρου. Η απόφαση αυτή αιτιολογήθηκε από το ότι οι ποινικές παραβάσεις που είχε διαπράξει ο M. Polat και οι συνακόλουθες καταδίκες συνιστούσαν στοιχεία συνεπαγόμενα υποχρέωση απελάσεως βάσει του άρθρου 47, παράγραφος 1, σημείο 1, του νόμου περί αλλοδαπών.

15 Η αρμόδια διοικητική αρχή έκρινε συναφώς ότι ο M. Polat δεν εντάχθηκε στη γερμανική κοινωνία. Ούτε οι ποινές προστίμου ούτε οι ποινές φυλακίσεως με αναστολή ούτε οι προειδοποιήσεις εκ μέρους της υπηρεσίας αλλοδαπών δεν θα τον εμπόδιζαν να διαπράξει και άλλα σοβαρά ποινικά αδικήματα. Έπρεπε να θεωρηθεί ότι επρόκειτο περί καθ' υποτροπήν εγκληματία και η απέλασή του ήταν αναγκαία και επιβαλλόταν για ειδικούς λόγους προλήψεως.

16 Μετά την απόρριψη της διοικητικής του ενστάσεως κατά της αποφάσεως περί απελάσεως, ο M. Polat προσέφυγε, στις 3 Αυγούστου 2005, ενώπιον του Verwaltungsgericht Darmstadt, υποστηρίζοντας ότι είχε φυλακιστεί για πρώτη φορά και ότι αναζητούσε ενεργά θέση σε κάποιο ιατρικό κέντρο προκειμένου να υποβληθεί σε θεραπεία αποτοξινώσεως. Υπό τις συνθήκες αυτές, υπήρχαν ρεαλιστικές προοπτικές κοινωνικής επανεντάξεώς του.

17 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Verwaltungsgericht Darmstadt αποφάσισε να αναστείλει την διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Συνάδει με το άρθρο 59 του προσθέτου πρωτοκόλλου [...] η μη απώλεια, εκ μέρους Τούρκου υπηκόου, ο οποίος μετέβη στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας ως τέκνο εργαζομένων στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας γονέων, στο πλαίσιο της οικογενειακής επανενώσεως, του δικαιώματος παραμονής που έλκει από το δικαίωμα που του παρέχει το άρθρο 7, [πρώτο εδάφιο], δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 [...] να ανταποκρίνεται σε οποιαδήποτε προσφορά θέσεως εργασίας —πλην των περιπτώσεων που προβλέπει το άρθρο 14 της αποφάσεως [αυτής], καθώς και σε περίπτωση απομακρύνσεως από το κράτος υποδοχής για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς εύλογη αιτία—, ακόμα και μετά την συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας του, όταν δεν διαμένει πλέον με τους γονείς του και δεν συντηρείται από αυτούς;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως, στο πρώτο ερώτημα:

2) Ανακτά Τούρκος υπήκοος, ο οποίος έχει απολέσει τα δικαιώματα που είχε δυνάμει του άρθρου 7, [πρώτο εδάφιο], δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, λόγω συνδρομής των προαναφερθεισών στο πρώτο ερώτημα προϋποθέσεων, και πάλι τα δικαιώματα αυτά στην περίπτωση κατά την οποία, μετά τη συμπλήρωση του 21ου έτους της ηλικίας του και για περίοδο υπερβαίνουσα τα τρία έτη, επιστρέφει στην οικία των γονέων του όπου διαμένει και συντηρείται δωρεάν, η δε μητέρα του, κατά το χρονικό αυτό διάστημα, έχει ολιγόωρη μόνον επαγγελματική απασχόληση (καθαρίστρια απασχολούμενη κατά κανόνα 30 έως 70 ώρες μηνιαίως, κατά δε ορισμένες περιόδους 20 ώρες μηνιαίως);

Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο δεύτερο ερώτημα:

3) Μεταβάλλεται η νομική κατάσταση όταν το μέλος της οικογένειας, κατά την περίοδο της διαβιώσεως υπό κοινή στέγη με τον εργαζόμενο, υποβλήθηκε επανειλημμένως σε θεραπεία εντός θεραπευτικού ιδρύματος (από τις 30 Αυγούστου 2001 έως τις 20 Ιουνίου 2002, από τις 2 Οκτωβρίου 2003 έως τις 8 Ιανουαρίου 2004);

4) Μεταβάλλεται η νομική κατάσταση όταν ο Τούρκος υπήκοος, κατά τη διάρκεια της διαβιώσεως υπό κοινή στέγη με τον εργαζόμενο, έχει ίδιο τακτικό μηνιαίο εισόδημα κυμαινόμενο από 400 ευρώ κατ' ελάχιστον έως 1 400 ευρώ;

Σε περίπτωση που κριθεί ότι διατηρούνται τα δικαιώματα που αντλούνται από το άρθρο 7, [πρώτο εδάφιο], δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 [σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πρώτο ή στο δεύτερο ερώτημα και αρνητικής απαντήσεως στο τρίτο και τέταρτο ερώτημα]:

5) Μπορεί Τούρκος υπήκοος, ο οποίος έχει τα εκ του άρθρου 7, [πρώτο εδάφιο], δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 δικαιώματα και διαβιώνει από το 1972 στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας, να επικαλεστεί την ειδική προστασία κατά της απελάσεως που προβλέπει το άρθρο 28, παράγραφος 3, στοιχείο α΄, της οδηγίας 2004/38/ΕΚ [...];

6) Μεταβάλλεται η νομική κατάσταση όταν ο Τούρκος υπήκοος, εντός της δεκαετίας πριν από την έκδοση της αποφάσεως περί απελάσεως, διέμεινε από την 1η Φεβρουαρίου 1996 έως τις 28 Νοεμβρίου 1997 στην Τουρκία προκειμένου να υπηρετήσει τη στρατιωτική του θητεία;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πέμπτο ερώτημα ή καταφατικής απαντήσεως στο έκτο ερώτημα:

7) Μπορεί Τούρκος υπήκοος, ο οποίος έχει τα εκ του άρθρου 7, [πρώτο εδάφιο], δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 δικαιώματα και ο οποίος διαμένει στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας από το 1972, να επικαλεστεί την ειδική προστασία κατά της απελάσεως που προβλέπει το άρθρο 28, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38;

Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο έβδομο ερώτημα:

8) Μπορεί Τούρκος υπήκοος, που έχει τα εκ του άρθρου 7, [πρώτο εδάφιο], δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 δικαιώματα, να επικαλεστεί την ειδική προστασία κατά της απελάσεως που προβλέπει το άρθρο 28 παράγραφος 1, της οδηγίας 2004/38;

Σε περίπτωση που ισχύει η αρχή της διατηρήσεως των αντλουμένων εκ του άρθρου 7, [πρώτο εδάφιο], δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 δικαιωμάτων [...]:

9) Μπορεί μια σειρά ήσσονος σημασίας ποινικών παραβάσεων (κυρίως εγκλήματα κατά της ιδιοκτησίας), τα οποία, καθ' εαυτά δεν θεμελιώνουν, μεμονωμένως, πραγματική και αρκούντως σοβαρή απειλή κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας, να δικαιολογήσει, λόγω του μεγάλου αριθμού αυτών των παραβάσεων, την απέλαση, όταν πιθανολογείται η υποτροπή και όταν κατά των ημεδαπών που βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση δεν λαμβάνονται μέτρα;»

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Επί του πρώτου ερωτήματος

18 Το ερώτημα αυτό, με το οποίο ζητείται, κατ' ουσίαν, να καθοριστούν οι λόγοι για τους οποίους ένας Τούρκος υπήκοος όπως ο M. Polat μπορεί να απολέσει τα δικαιώματα που του απονέμει, εντός του κράτους μέλους υποδοχής, το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80 όσον αφορά την ελεύθερη πρόσβαση σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του και, συνακολούθως, τη διαμονή του, εντάσσεται στο ίδιο νομικό και πραγματικό πλαίσιο επί του οποίου εκδόθηκε η απόφαση της 18ης Ιουλίου 2007, C-325/05, Derin, Συλλογή 2007, σ. I-6495).

19 Τα δύο αυτά ερωτήματα που υποβλήθηκαν από το ίδιο εθνικό δικαστήριο στηρίζονται στο ίδιο σκεπτικό και είναι διατυπωμένα ακριβώς με τους ίδιους όρους.

20 Ως εκ τούτου, στο πρώτο ερώτημα που υποβλήθηκε στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως προσήκει η ίδια απάντηση που δόθηκε με την προμνησθείσα απόφαση Derin.

21 Συνεπώς, στο πρώτο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι Τούρκος υπήκοος στον οποίο επιτράπηκε να εισέλθει, σε παιδική ηλικία, στο έδαφος κράτους μέλους στο πλαίσιο οικογενειακής επανενώσεως και ο οποίος απέκτησε δικαίωμα ελεύθερης προσβάσεως σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του, σύμφωνα με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής, το οποίο απορρέει από το παραπάνω δικαίωμα ελεύθερης προσβάσεως, παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις, και συγκεκριμένα:

— όταν συντρέχουν οι λόγοι που προβλέπει το άρθρο 14, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 ή

— όταν εγκαταλείπει το έδαφος του οικείου κράτους μέλους για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο,

έστω και αν είναι άνω των 21 ετών και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του, αλλά ζει ανεξάρτητα στο οικείο κράτος μέλος, και έστω και αν δεν ήταν διαθέσιμος στην αγορά εργασίας επί πολλά έτη λόγω της εκτίσεως ποινής φυλακίσεως αντίστοιχης διάρκειας, η οποία του επιβλήθηκε χωρίς αναστολή.

Στις περιπτώσεις που είναι παρόμοιες με την περίπτωση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης η παραπάνω ερμηνεία δεν είναι ασυμβίβαστη με τις απαιτήσεις του άρθρου 59 του προσθέτου πρωτοκόλλου.

Επί του δευτέρου, τρίτου και τετάρτου ερωτήματος

22 Κατόπιν της απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, παρέλκει η απάντηση στο δεύτερο, τρίτο και τέταρτο ερώτημα.

Επί του πέμπτου, έκτου, εβδόμου και ογδόου ερωτήματος

23 Με τα ερωτήματα αυτά, που πρέπει να εξεταστούν μαζί, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν ένα πρόσωπο που βρίσκεται στην κατάσταση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης μπορεί να επικαλεστεί τα δικαιώματα που απορρέουν από το άρθρο 28 της οδηγίας 2004/38.

24 Κατά το δικαστήριο αυτό, η προσφυγή στην οδηγία 2004/38 δικαιολογείται από το ότι το Δικαστήριο ερμήνευσε το άρθρο 14 της αποφάσεως 1/80 υπό το φως της οδηγίας 64/221/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1964, περί του συντονισμού των ειδικών μέτρων για τη διακίνηση και τη διαμονή αλλοδαπών, τα οποία δικαιολογούνται για λόγους δημοσίας τάξεως, δημοσίας ασφαλείας ή δημοσίας υγείας (ΕΕ ειδ. έκδ. 05/001, σ. 16). Εφόσον η οδηγία αυτή έχει αντικατασταθεί από την οδηγία 2004/38 και, σύμφωνα με το άρθρο 38, παράγραφος 3, της τελευταίας, οι αναφορές στις καταργηθείσες οδηγίες και διατάξεις θεωρούνται ως αναφορές στην οδηγία 2004/38, το περιεχόμενο του άρθρου 14 της αποφάσεως 1/80 πρέπει πλέον να προσδιορίζεται με αναφορά στην οδηγία αυτή.

25 Πρέπει να υπομνησθεί ότι, σύμφωνα με το άρθρο 38, παράγραφος 2, της οδηγίας 2004/38, η οδηγία 64/221 καταργήθηκε από τις 30 Απριλίου 2006.

26 Δεδομένου ότι η απόφαση περί απελάσεως του M. Polat λήφθηκε στις 4 Οκτωβρίου 2004 και η προσφυγή ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου ασκήθηκε στις 3 Αυγούστου 2005, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης, η οδηγία 64/221 εξακολουθούσε να ισχύει.

27 Συνεπώς, εφόσον η οδηγία 2004/38 δεν έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, παρέλκει η απάντηση στο πέμπτο, έκτο, έβδομο και όγδοο ερώτημα.

Επί του ενάτου ερωτήματος

28 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 14, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 έχει την έννοια ότι πλείονα ήσσονος σημασίας ποινικά αδικήματα, τα οποία, μεμονωμένως, δεν είναι ικανά να θεμελιώσουν

πραγματική και αρκούντως σοβαρή απειλή κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας, δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τη λήψη μέτρου απομακρύνσεως έναντι Τούρκου υπηκόου, όταν πρέπει να αναμένεται ότι ο τελευταίος θα διαπράξει και άλλα αδικήματα και όταν, υπό παρόμοιες περιστάσεις, η ποινική καταδίκη ημεδαπών δεν συνοδεύεται από κανένα τέτοιο μέτρο.

29 Κατά πάγια νομολογία, οι αρχές που γίνονται δεκτές στο πλαίσιο των άρθρων 39 ΕΚ έως 41 ΕΚ πρέπει να εφαρμόζονται, στο μέτρο του δυνατού, στους Τούρκους υπηκόους που απολαύουν των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η απόφαση 1/80 (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 6ης Ιουνίου 1995, C-434/93, Bozkurt, Συλλογή 1995, σ. I-1475, σκέψεις 14, 19 και 20, καθώς και της 11ης Νοεμβρίου 2004, C-467/02 Cetinkaya, Συλλογή 2004, σ. I-10895, σκέψη 42).

30 Επομένως, όσον αφορά τον καθορισμό του περιεχομένου της εξαιρέσεως περί δημοσίας τάξεως που προβλέπει το άρθρο 14, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80, πρέπει να ληφθεί υπόψη η ερμηνεία που έχει δοθεί στην ίδια εξαίρεση στον τομέα της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων που έχουν ιθαγένεια κράτους μέλους της Κοινότητας. Η ερμηνεία αυτή δικαιολογείται κατά μείζονα λόγο δεδομένου ότι η διατύπωση της εν λόγω διατάξεως είναι σχεδόν ταυτόσημη με τη διατύπωση του άρθρου 39, παράγραφος 3, ΕΚ (απόφαση της 10ης Φεβρουαρίου 2000, C-340/97, Nazli, Συλλογή 2000, σ. I-957, σκέψη 56, και προμνησθείσα απόφαση Cetinkaya, σκέψη 43).

31 Κατά το άρθρο 3, παράγραφος 1, της οδηγίας 64/221, τα λαμβανόμενα για λόγους δημοσίας τάξεως ή δημοσίας ασφαλείας μέτρα πρέπει να βασίζονται αποκλειστικά στη συμπεριφορά του ατόμου που αφορούν. Η παράγραφος 2 του άρθρου αυτού διευκρινίζει ότι προηγούμενες ποινικές καταδίκες δεν δικαιολογούν αυτομάτως τη λήψη αυτών των μέτρων.

32 Έτσι, η ύπαρξη ποινικής καταδίκης δεν μπορεί να ληφθεί υπόψη παρά μόνο στο μέτρο που από τις περιστάσεις που οδήγησαν στην καταδίκη αυτή προκύπτει η ύπαρξη ατομικής συμπεριφοράς που συνιστά ενεστώσα απειλή για τη δημόσια τάξη (βλ., μεταξύ άλλων, αποφάσεις της 27ης Οκτωβρίου 1977, 30/77, Bouchereau, Συλλογή τόμος 1977, σ. 617, σκέψη 28· της 19ης Ιανουαρίου 1999, C-348/96, Calfa, Συλλογή 1999, σ. I-11, σκέψη 24, και της 7ης Ιουνίου 2007, C-50/06, Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, Συλλογή 2007, σ. I-4383, σκέψη 41).

33 Το Δικαστήριο έχει ανέκαθεν τονίσει ότι η περί δημοσίας τάξεως εξαίρεση συνιστά παρέκκλιση από τη θεμελιώδη αρχή της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, η οποία πρέπει να ερμηνεύεται στενά και της οποίας το περιεχόμενο δεν μπορεί να καθορίζεται μονομερώς από τα κράτη μέλη (απόφαση της 28ης Οκτωβρίου 1975, 36/75, Rutili, Συλλογή τόμος 1975, σ. 367, σκέψη 27· προμνησθείσα απόφαση Bouchereau, σκέψη 33· απόφαση της 27ης Απριλίου 2006, C-441/02, Επιτροπή κατά Γερμανίας, Συλλογή 2006, σ. 3449, σκέψη 34, και προμνησθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών, σκέψη 42).

34 Κατά πάγια νομολογία, η εκ μέρους εθνικής αρχής επίκληση της εννοίας της δημοσίας τάξεως προϋποθέτει, εκτός της κοινωνικής διαταραχής που συνιστά κάθε παράβαση του νόμου, την ύπαρξη πραγματικής και αρκούντως σοβαρής απειλής κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας (προμνησθείσα απόφαση Rutili, σκέψη 27· απόφαση της 29ης Απριλίου 2004, C-482/01 και C-493/01, Ορφανόπουλος και Oliveri, Συλλογή 2004, σ. I-5257, σκέψη 66, καθώς και προμνησθείσα απόφαση Επιτροπή κατά Γερμανίας, σκέψη 35).

35 Ειδικότερα, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι ένας Τούρκος υπήκοος δεν μπορεί να στερηθεί, με την έκδοση αποφάσεως περί απελάσεως, των δικαιωμάτων που αντλεί απευθείας από την απόφαση 1/80 παρά μόνον αν το μέτρο αυτό δικαιολογείται από το ότι η ατομική συμπεριφορά του ενδιαφερομένου ενέχει συγκεκριμένο κίνδυνο νέων σοβαρών διαταράξεων της δημοσίας τάξεως. Επομένως, το μέτρο αυτό δεν μπορεί να διαταχθεί αυτομάτως κατόπιν ποινικής καταδίκης και με σκοπό τη γενική πρόληψη (προμνησθείσα απόφαση Nazli, σκέψεις 61 και 63, καθώς και απόφαση της 7ης Ιουλίου 2005, C-383/03, Dogan, Συλλογή 2005, σ. I-6237, σκέψη 24).

36 Στο πλαίσιο αυτό, η ύπαρξη πλειόνων ποινικών καταδικών, αυτή καθαυτή, δεν ασκεί επιρροή.

37 Επιπλέον, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι καμία παρεπόμενη κύρωση δεν επιβάλλεται στους ποινικώς καταδικαζόμενους ημεδαπούς που ευθύνονται για παραβάσεις όπως αυτές εξ αιτίας των οποίων εκδόθηκε η επίδικη στην κύρια δίκη απόφαση περί απελάσεως.

38 Συναφώς, αρκεί να υπομνησθεί ότι οι επιφυλάξεις που διατυπώνονται στα άρθρα 39 ΕΚ και 46 ΕΚ επιτρέπουν στα κράτη μέλη να λαμβάνουν, έναντι των υπηκόων των άλλων κρατών μελών, για λόγους, ιδίως, δημοσίας τάξεως, μέτρα που δεν μπορούν να εφαρμόσουν στους δικούς τους υπηκόους, υπό την έννοια ότι δεν έχουν την εξουσία να απομακρύνουν του τελευταίους από την επικράτειά τους ή να τους απαγορεύσουν την είσοδο σ' αυτή (βλ. αποφάσεις της 4ης Δεκεμβρίου 1974, 41/74, van Duyn, Συλλογή τόμος 1974, σ. 537, σκέψεις 22 και 23, και της 18ης Μα□ου 1982, 115/81 και 116/81, Adoui και Cornuaille, Συλλογή 1982, σ. 1665, σκέψη 7· προμνησθείσα απόφαση Calfa, σκέψη 20· και απόφαση της 26ης Νοεμβρίου 2002, C-100/01, Oteiza Olazabal, Συλλογή 2002, σ. I-10981, σκέψη 40).

39 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο ένατο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι το άρθρο 14, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει τη λήψη μέτρου απελάσεως έναντι Τούρκου υπηκόου ο οποίος έχει κατ' επανάληψη καταδικαστεί ποινικώς, υπό την προϋπόθεση ότι η ατομική συμπεριφορά του συνιστά πραγματική και αρκούντως σοβαρή απειλή κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει κατά πόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση στην υπόθεση της κύριας δίκης.

Επί των δικαστικών εξόδων

40 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έβδομο τμήμα) αποφαίνεται:

1) Τούρκος υπήκοος στον οποίο επιτράπηκε να εισέλθει, σε παιδική ηλικία, στο έδαφος κράτους μέλους στο πλαίσιο οικογενειακής επανενώσεως και ο οποίος απέκτησε δικαίωμα ελεύθερης προσβάσεως σε οποιαδήποτε έμμισθη δραστηριότητα της επιλογής του, σύμφωνα με το άρθρο 7, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίπτωση, της αποφάσεως 1/80, της 19ης Σεπτεμβρίου 1980, σχετικά με την ανάπτυξη της συνδέσεως, την οποία εξέδωσε το Συμβούλιο Συνδέσεως που συστάθηκε με τη Συμφωνία Συνδέσεως μεταξύ της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας και της Τουρκίας, δεν χάνει το δικαίωμα διαμονής στο κράτος μέλος υποδοχής, το οποίο απορρέει από το παραπάνω δικαίωμα ελεύθερης προσβάσεως, παρά μόνο σε δύο περιπτώσεις, και συγκεκριμένα:

— όταν συντρέχουν οι λόγοι που προβλέπει το άρθρο 14, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 ή

— όταν εγκαταλείπει το έδαφος του οικείου κράτους μέλους για σημαντικό χρονικό διάστημα χωρίς βάσιμο λόγο,

— **έστω και αν είναι άνω των 21 ετών και δεν συντηρείται πλέον από τους γονείς του, αλλά ζει ανεξάρτητα στο οικείο κράτος μέλος, και έστω και αν δεν ήταν διαθέσιμος στην αγορά εργασίας επί πολλά έτη λόγω της εκτίσεως ποινής φυλακίσεως αντίστοιχης διάρκειας, η οποία του επιβλήθηκε χωρίς αναστολή.**

Στις περιπτώσεις που είναι παρόμοιες με την περίπτωση του προσφεύγοντος της κύριας δίκης η παραπάνω ερμηνεία δεν είναι ασυμβίβαστη με τις απαιτήσεις του άρθρου 59 του πρόσθετου πρωτοκόλλου, που υπογράφηκε στις 23 Νοεμβρίου 1970 στις Βρυξέλλες και το οποίο συνήφθη, εγκρίθηκε και επικυρώθηκε εξ ονόματος της Κοινότητας με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2760/72 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1972.

2) **Το άρθρο 14, παράγραφος 1, της αποφάσεως 1/80 έχει την έννοια ότι δεν απαγορεύει τη λήψη μέτρου απελάσεως έναντι Τούρκου υπηκόου ο οποίος έχει κατ' επανάληψη καταδικαστεί ποινικώς, υπό την προϋπόθεση ότι η ατομική συμπεριφορά του συνιστά πραγματική και αρκούντως σοβαρή απειλή κατά θεμελιώδους συμφέροντος της κοινωνίας. Στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει κατά πόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση στην υπόθεση της κύριας δίκης.**

(υπογραφές)